

NATURA 2000 HATÁSBECSLÉSI DOKUMENTÁCIÓ

1. Azonosító adatok

1.1. A terv készítőjének, illetve a beruházónak a neve, címe, elérhetősége

1.2. Az adatlap kitöltésében részt vevő személyek, szervezetek neve, címe, elérhetősége, szakmai referenciáinak leírása

Dr Kovács Tibor

1165 Budapest, Hunyadvár u 436a

E-mail: gurgulo@gmail.com

Referenciák

2025 Csepel környezetvédelmi terv – élővilágvédelem

2023-24 Ferihegy Liszt Ferenc Repülőtér – élővilág teljes körű felmérése

2024: Váci-híd alternatívák – élővilágvédelem és N2000 hatásbecslés

2024: Bük-Kőszeg összekötő út hatástanulmány – élővilágvédelem és N2000 hatásbecslés

2023: Tamási-Dombóvár kerékpárút - élővilágvédelem és N2000 hatásbecslés

2. Az érintett Natura 2000 terület

2.1. A Natura 2000 terület neve és kódja, amelyre a terv vagy a beruházás várhatóan hatással van

A terület neve: Középső-Ipoly-völgy

A terület kódja: HUBN20062

2.2. Azoknak a közösségi jelentőségű fajoknak, illetve élőhelytípusoknak a felsorolása, amelyeknek valamely állományára vagy természetvédelmi helyzetére a Natura 2000 területen hatással lehet a terv vagy beruházás

Élőhelyek

kód	Magyar név	Borítás [%]
3130	Törpekákás iszapnövényzet	0,8
3150	Eutróf sekély tavak és holtmedrek hínárja	3,8
3160	Láptavak	0,5
3270	Ártéri ruderalis magaskórós folyómedernövényzet	1,5
6260	Pannon homoki gyepek	2,4
6430	Üde, tápanyaggazdag magaskórósok	17,4
6440	Ártéri mocsárrétek	1288,0
91E0	Puhafás ligeterdő, éger- és kőrisligetek, láperdők	36,7

Az adatlapon szereplő élőhelytípusok közül a felmért területen belül csupán a 6430 és a 6440 kódjelű található meg

Fajok

kód	Tudományos név	Populáció
1188	Bombina bombina	C
1993	Triturus dobrogicus	C
1130	Aspius aspius	C
1138	Barbus meridionalis	D
1149	Cobitis taenia	C
1124	Gobio albipinnatus	C
2555	Gymnocephalus baloni	D
1145	Misgurnus fossilis	D
1134	Rhodeus sericeus amarus	C
6143	Romanogobio kesslerii	C
1146	Sabanejewia aurata	D
1160	Zingel streber	D
1088	Cerambyx cerdo	D
4045	Coenagrion ornatum	D
1086	Cucujus cinnaberinus	D
1074	Eriogaster catax	D
6169	Euphydryas maturna	D
1083	Lucanus cervus	D
1060	Lycaena dispar	C
1059	Maculinea teleius	C
1037	Ophiogomphus cecilia	C
1032	Unio crassus	C
1308	Barbastella barbastellus	D
1337	Castor fiber	D
1355	Lutra lutra	C
1324	Myotis myotis	D
1303	Rhinolophus hipposideros	D
1220	Emys orbicularis	D

A terület kijelölésekor növényfajokat nem használtak. Számos falsorolt faj élőhelyi igényei nincsenek jelen, ezeket később taglaljuk.

*3. A terv vagy beruházás**

3.1. A Natura 2000 területre hatással lévő terv vagy beruházás bemutatása, céljának meghatározása

N-Diorit Kft. rendelkezik a „Ludányhalászi I. – homokos kavics” védnevű bányára vonatkozóan környezetvédelmi működési engedéllyel, melynek iktatószáma PE/KTF/112-

4/2015. A környezetvédelmi működési engedély érvényességi ideje 2025. június 30. Ludányhalászi község délnyugati részén lévő homok- kavicsbánya, mely a korábbi bányászati tevékenység során kialakult bányatavak és az Ipoly ártér közötti területen fekszik.

A bányatelken 2025. január 1.-én meglévő, kitermelhető ásványvagyon az alábbi adatokkal jellemezhető a Környezethasználó által rendelkezésünkre bocsátott 2024. éves ásványvagyon bevallása szerint:

- Homok	C ₁ kategória	390.046 m ³	
- Homokos kavics	C ₁ kategória	484.423 m ³	(utóbbiból pillérben
lekötött homokos kavics ásványvagyon)		143.149 m ³ .	

A Ludányhalászi I. védjegyű kavicsbánya főbb adatai:

Területe: 24 ha, 5.388 m²

Fedőlap magassága: 153,0 mBf

Alaplap magassága: 145,0 mBf

Kitermelés módja: külszíni fejtés.

A Környezethasználó N-Diorit Kft. célja a Ludányhalászi I. védjegyű bányában lévő ásványvagyon további jövőbeni kitermelése, mely az elkészített ingatlan igénybevételi ütemterv alapján 2044-ig fog tartani az éves kitermelési terv alapján.

Kitermelhető ásványvagyon a környezetvédelmi működési engedély alapján:

- homok 18.000 m³/év
- kavics 17.500 m³/év

A megkutatott ásványvagyon, az agyagos homok és homokos kavics előfordulását a telepes, többé-kevésbé szabályszerű és egynemű kifejlődés jellemzi. Az elmúlt években az építési beruházások visszaesése miatt a ténylegesen kitermelt ásványvagyon mennyisége elmaradt a környezetvédelmi működési engedélyben megjelölt értéktől, így a jövőbeni üzemeltetési időszak jelentős mértékben függ az egyes jövőbeni években ténylegesen kitermelt ásványvagyon volumenétől.

3.2. A terv vagy beruházás mérete, jelentősége, tervezett időtartama

A végzett tevékenység helyi jelentőségű, az ásványvagyon kitermelési tevékenység a Ludányhalászi I. védjegyű bányatelek területére korlátozódik. A külszíni bányászati tevékenység időtartama az évente kitermelt homok/kavics mennyiségétől is függ; az előzetes tervek alapján a (ingatlan igénybevételi ütemterv) kitermelés 2044-ig tart majd.

3.3. A terv vagy beruházás térbeli kiterjedése, az általa igénybe vett terület és az okozott hatás nagysága, kiterjedése, térképi ábrázolása

A bányászat által igénybevett terület a bányatelek területe. Az igénybevett terület nagysága a 3.6 és 4.3 pontban szereplő térképen került feltüntetésre.

A tervezett beruházás az élővilágvédelem két fő területét fogja érinti. Az egyik az élőhelyek megszűnése, a másik pedig egyes fajok közvetlen veszélyeztetése.

Az élőhely térképezés alapján megállítható, hogy zömében alacsony természetességű szárazföldi területek lesznek érintettek. Ez alól egyértelmű kivétel az igénybevételi ütemterven

a terület ÉNy-i, 5 sz. sarokpontja körüli, 2030-2034 között kitermelésre tervezett parcella, melynek mintegy 0,8-0,9 ha kiterjedésű részlete jó, sőt kiváló természetességű mocsárrét, patak menti magaskórós, illetve magassárrét. A beruházás jellegét tekintve bizonyra vehető, hogy ezen a ponton értékes élőhelyeik fognak megszűnni a fenti kiterjedésben, illetve várható, hogy a szomszédos területen erős degradáció indul meg, a zavarás és az azt bizonyosan követő gyomosodás miatt. Ezen a sarkon a további bányaművelés súlyos természeti károkat okoz, beleesik mindkét Natura 2000 oltalom alatt álló területbe, így a beruházás megvalósítása ezen a helyen természetvédelmi szempontból nem javasolható. A terület pontos lehatárolását a helyben illetékes BNPI munkatársainak bevonásával célszerű elvégezni.

Fontos megemlíteni, hogy a kisebbik bányatavat északról határoló állattartó telep területe is Natura 2000 oltalom alá esik, így ezt a tényt az engedélyezési eljárás során úgyszintén figyelembe kell majd venni annak ellenére, hogy a telep területén található élőhely degradált állapotú.

A másik kiemelten fontos konfliktus a két partfal-lakó madárfaj, a gyurgyalag és a parti fecske védelme. A bányaművelésbe vonás több fészkelőhelyet is érinteni fog. Mindkét faj esetében a fészkek elpusztítása természetvédelmi törvénybe ütközik. A konfliktus feloldása a hivatalos természetvédelmi szervek kezében van. Egyik lehetséges opció, hogy a fészkekkel rendelkező fal megbontását kizárólag a fészkelési időn kívül végzik el és egyidejűleg a bányaterület más pontján új fészkek kialakítására alkalmas partfalat vagy egyéb felszín alakítanak ki. Ennek technikai kivitelezése úgyszintén a helyben illetékes nemzeti parki igazgatóság munkatársaival egyeztetve kell, hogy megtörténjen.

3.4. A terv vagy beruházás kivitelezésének várható időtartama, valamint a kivitelezés során várható átmeneti hatások bemutatása (felvonulási létesítmények, anyag-nyerőhelyek, a szállítás vagy egyéb személy- és gépjárműforgalom zavaró hatása stb.)

Átmeneti hatás az ásványvagyon kitermelés során képződő átmeneti falak, meredek rézsűk, amelyek alkalmasak lehetnek madárfajok megtelepedésére (gyurgyalagok, partifecskék).

A személy és teherforgalom a kialakításra kerülő útvonalakon történik, mely a művelési tevékenység előrehaladásával együtt kerül kialakításra.

3.5. A terv vagy beruházás megvalósításához szükséges létesítmények ismertetése

A tevékenység végzéséhez egyéb különleges létesítmény megvalósítására nincs szükség.

3.6. A terv vagy beruházás hatásterületén lévő természeti állapot ismertetése

A vizsgálat beruházás egy meglévő tó partja menti területeit veszi igénybe (lásd melléklet térképen piros szaggatott vonal). A kisebbik tavat északnyugatról egy intenzíven használt állattartó telep határolja, melynek eredendően mocsárréti vegetációja jellegtelenné és erősen taposottá vált. Az állattartó telep közvetlen környezetében jelentős kiterjedésű 6440 kódjelű mocsárrét terül el, melynek természetessége közepes, de a teleptől távolodva, ahol taposás intenzitása csökken, egyre jobbá válik. A közelben található részben 6430 kódjelű magaskóróst is tartalmazó vízparti élőhely-komplexxszel kitöltött vízfolyás átellenes oldalán, egészen az Ipolyig kiváló természetességű 6440 mocsárrét húzódik. A tavak partján nyílt felszínű homokbánya felszín, vagy keskeny fás-cserjés sáv vagy üdülőterület található. Ezen élőhelyek természetessége alacsony vagy legfeljebb közepes.

A fejlesztési terület és a HUBN20062 Natura 2000 területe

A felmért területen talált Natura 2000 jelölő élőhelyek elhelyezkedése

3.7. A terv vagy beruházás társadalmi, gazdasági következményeinek leírása

A beruházás során kitermelt ásványi nyersanyagot jellemzően Nógrád megye illetve elérhető szállítási távolságon belüli területen használják fel, így összességében mind környezetvédelmi, mind gazdasági szempontból is kedvező a helyi munkaerő foglalkoztatásával a helyben termelt anyag felhasználása (elkerülve a nagyobb szállítási távolságról történő építőanyag beszállítását).

4. A terv vagy beruházás kedvezőtlen hatásai

4.1. A várható természeti állapotváltozás leírása a terv vagy beruházás megvalósulását követően vagy annak következtében

A bányaművelés fizikai kiterjesztése mintegy 3,1 hektárnyi területen mutat átfedést a HUBN20062 Natura 2000 felszínével. Ennek nagyobb része degradált, emberi behatás által erősen átalakított élőhely. Mintegy 0,8-0,9 hektáron viszont jó/kiváló természetességű jelölő élőhelyeket (6430 és 6440) találunk.

A beruházás jellegéből fakadó elsődleges állapotváltozás élőhelyek, köztük Natura 2000 jelölő-élőhelyek megszűnése lesz. Itt vélhetően nem csupán degradációról beszélhetünk, hanem a bányaművelés következtében az élő környezet teljes eltűnéséről.

Másodlagos hatásként nagy valószínűséggel jelentkezhet inváziós gyomnövényzet megjelenése és terjedése a beruházás közelében, további Natura 2000 élőhelyeket veszélyeztetve.

4.2. A Natura 2000 területen megtalálható, a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyekre és fajokra gyakorolt, várhatóan kedvezőtlen hatások leírása, bemutató térképmelléklettel

A **tompa folyamkagyló** (*Unio crassus*) jelenlétét nem tudtuk kimutatni a hatásterületen belül, az adatlapon szereplő felvételezés valószínűleg az Ipolyban vagy más víztestekben történt. Nincs hatás.

A **díszes tarkalepke** (*Euphydryas maturna*), a **sárga gyapjasszövő** (*Eriogaster catax*), a **nagy szarvasbogár** (*Lucanus cervus*), a **nagy hőscincér** (*Cerambyx cerdo*) és a **skarlátbogár** (*Cucujus cinnabarinus*) számára a beruházási területen és hatásterületen található élőhelyi környezet nem megfelelő megtelepedésre, így állományuk bizonyosan nem érintett. Nincs hatás

Az **erdei szitakötő** (*Ophiogomphus cecilia*) jelenléte az Ipolyban és a folyót kísérő erdőben bizonyosra vehető, de előfordulása egyértelműen a hatásterületen kívül képzelhető el. Nincs hatás.

A **díszes légivadász** (*Coenagrion ornatum*), a **vérfű hangyaboglárka** (*Maculinea teleius*) és a **nagy tűzlepke** (*Lycaena dispar*) jelenlétét ugyan sikerült a hatásterületen kimutatnunk, de jelenlétük bizonyosra vehető. Hatás várható.

A **halfajok** (*Aspius aspius*, *Barbus meridionalis*, *Cobitis taenia*, *Gobio albipinnatus*, *Gymnocephalus baloni*, *Misgurnus fossilis*, *Rhodeus sericeus amarus*, *Romanogobio kesslerii*, *Sabanejewia aurata*, *Zingel streber*) mindegyikét a hatásterületen kívül, az Ipolyban mutatták ki korábbi felmérések. Jelenlétük jó eséllyel kizárható a meglévő bányatavak vizében. Nincs hatás

A **vöröshasú unka** (*Bombina bombina*) jelenlétét hatásterületen kívül sikerült kimutatni, és valószínűsíthető, hogy jelen van a beruházás által érintett területen is. Hozzá hasonlóképp a **dunai tarajosgöte** (*Triturus dobrogicus*) jelenléte is valószínűsíthető a hatásterületen belül. Mindkettő esetben a meglévő tavak és az Ipoly közötti húzódó időszakos vízfolyás lehet a megfelelő élőhely. A **mocsári teknős** (*Emys orbicularis*) jelenlétét úgyszintén erősen valószínűsíthető a meglévő bányatavakban és az időszakos vízfolyásban is, bár észlelése nem történt meg. A környezet, a faj igényeit figyelembe véve, degradált állapotában is megtelepedésre alkalmas lehet, feltehetően a bányaterület bővítése után is. Hatás várható

A **denevérfajok** (*Barbastella barbastellus*, *Myotis myotis*, *Rhinolophus hipposideros*) jelenlétét nem tudtuk kimutatni és mivel az adatlapon szereplők közül egyik sem jellemző típusosan a megvizsgált élőhelyeken, alkalmi előfordulásukat esetlegesen kell tekintetni. Nincs hatás

A **hód** (*Castor fiber*) jelenléte a közeli Ipolyban bizonyított, de horgásztavak nem minősülnek típusos élőhelyének. Előfordulása a jövőben is nagy valószínűséggel kizárható. Nincs hatás

A **vidra** (*Lutra lutra*) jelenlétét annak ellenére sem sikerült kimutatni, hogy előfordulása a bányatavak környezetében szinte biztosra vehető. Hatás kérdéses

A **D440** és **D340** kódjelű élőhelyek esetében területvesztés és természetességsökkenés lesz várható. Hatás várható

4.3. A Natura 2000 területen megtalálható, a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek és fajok természetvédelmi helyzetében várható kedvezőtlen hatások becsült mértéke

Az élőhelyek esetében mintegy 0,8-0,9 ha kiterjedésű 6440 és 6430 kódjelű élőhely fog megszűnni. A veszteség a HUBN20062-n belül csekély aránynak minősülhet, azonban rossz precedenst teremthet további élőhelyfoglaláshoz. Továbbá feltétlenül meg kell említeni, hogy a 6430 magaskórós esetében maga a fizikai élettér szenvedne erőteljes feldarabolódást, megszűnne az időszakos vízfolyás folyamatossága, aminek eredménye nehezen becsülhető, de bizonyosan távolabbra ható következményekkel járna.

Mivel a beruházás kiterjedése kisméretű, ezért az érintett fajok esetében egyiknél sem lehet feltételezni populációs szinten jelentkező negatív hatást. Az beruházás által érintett területet nagy kiterjedésű és egybefüggő mocsárrétek veszik körül, melyek teljes területéhez képest a veszteség elenyésző mértékű. Azonban a fajok esetében is fenn áll a negatív precedens veszélye, aminek következtében újabb és újabb zsugorodás játszódna le a fajok életterében

Összességében elmondható, hogy a 4.1 alatt bemutatott Natura 2000 területi érintettség okán a bányaművelés kiterjesztése csak korlátozott mértékben fogadható el (lásd térkép)

A bányatelek bővítésére nem ajánlott terület (piros sráfozás)

5. Alternatív (egyéb ésszerű) megoldások

5.1. A tervező, illetve beruházó által tanulmányozott alternatív megoldások bemutatása (a térbeli kiterjedés, elhelyezkedés, nagyságrend, módszer szempontjából)

A tervezett tevékenység NATURA 2000-es területre, jelölő és egyéb védett fajokra nem lesz jelentős hatással, alternatív megoldásokat nem vizsgáltunk.

5.2. A szóba jöhető alternatív megoldások megvalósítását megnehezítő vagy kizáró okok leírása

Alternatív megoldást nem vizsgáltunk tárgyi beruházás kapcsán.

* Megjegyzés: A 3.4 és a 3.5 pont kitöltése a területrendezési tervek, továbbá a területfejlesztési koncepciók és programok vonatkozásában nem kötelező, a többi pont kitöltése a területrendezési és a településrendezési tervek, valamint a területfejlesztési koncepciók és programok vonatkozásában a műfaji sajátosságokból, illetve méretarányokból fakadó értelemszerű egyszerűsítéssel történhet.

6. A megvalósítás indokai

6.1. A terv vagy beruházás megvalósítása szükségszerűségének ismertetése

6.2. A terv vagy a beruházás megvalósításának szükségszerűségét a következő indokok valamelyike támasztja alá (a kívánt rész megjelölendő)

☐ társadalmi vagy gazdasági természetű kiemelt fontosságú közérdek (amennyiben az kiemelt jelentőségű élőhelytípust vagy fajt nem veszélyeztet)

☐ emberi egészség vagy élet védelme

☐ a közbiztonság fenntartása, megőrzése vagy helyreállítása

☐ a környezet szempontjából kiemelt jelentőségű kedvező hatás elérése

☐ a fenti kategóriákba nem sorolható, egyéb kiemelt fontosságú közérdek (amennyiben az kiemelt jelentőségű élőhelytípust vagy fajt veszélyeztet)

A végzett tevékenység nem sorolható a jogszabály szerinti közérdek kategóriába. A tervezett tevékenység NATURA 2000 területre nem lesz jelentős hatással, így az engedély kiadása nem feltételezi a tevékenység közérdekűségét.

7. A kedvezőtlen hatások mérséklése

A tervezett, illetve javasolt, a terv vagy beruházás révén bekövetkező kedvezőtlen hatások enyhítését, csökkentését, mérséklését szolgáló intézkedések

A 4.3 alatt bemutatott területi korlátozással a várható negatív hatások nagy része kiiktatható

8. Kiegyenlítő (kompenzációs) intézkedések

A tervező, illetve a beruházó által javasolt, felajánlott, a kedvezőtlen hatással legalább azonos nagyságú kiegyenlítő intézkedések, a terület kijelölésének alapjául szolgáló, valamennyi érintett faj vagy élőhelytípus természetvédelmi helyzetére irányuló kedvezőtlen hatások vonatkozásában (például élőhelyrekonstrukció vagy -létesítés, az állománynagyságot már korábban is kedvezőtlenül befolyásoló tényező megszüntetése, az állománynagyságot pozitívan befolyásoló intézkedések bevezetése)

Kiegyenlítő intézkedésre nincs szükség